

Sygn. akt IV U 27/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Jakub Litowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Elżbieta Różańska

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2014 r. w Toruniu

sprawy M. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

przy udziale zainteresowanych E. P. (1) i P. B. (1)

w związku z odwołaniem od decyzji ZUS oddział w T. z dnia 25 czerwca 2013 r.

o zasiłek pogrzebowy

orzeka:

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. W. (1) prawo do zasiłku pogrzebowego w kwocie 4000 zł (cztery tysiące złotych) z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu zmarłego J. B. (1) oraz prawo do zasiłku pogrzebowego w kwocie 4000 zł (cztery tysiące złotych) z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu zmarłej L. G. (1).

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oddział w T. na rzecz wnioskodawczyni M. W. (1) kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Sygn. akt IV U 27/14

UZASADNIENIE

W odwołaniach od decyzji ZUS oddział w T. z dnia z dnia 25 czerwca 2013 r. wnioskodawczyni M. W. (1) wskazała m.in., że wystąpiła do ZUS o wypłatę zasiłku pogrzebowego w związku z pokryciem kosztów pogrzebów J. B. (1) i L. G. (1), gdzie oświadczyła, że jest osobą obcą i koszty pogrzebu są pokryte w całości. Z uwagi na powyższe oprócz skróconego aktu zgonu, świadoma obowiązku udokumentowania wysokości poniesionych kosztów, dołączyła fakturę oraz specyfikacje kosztów pogrzebu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dotychczasowej praktyce nie kwestionował takiego. Wnioskodawczyni podniosła także, że członkowie rodzin zmarłych zlecili jej zorganizowania i sfinansowanie wspomnianych pogrzebów. Oświadczyli także, że jeżeli koszty pogrzebu przekroczyłyby kwotę zasiłku pogrzebowego zobowiązali się do uregulowania tej nadwyżki, jednocześnie upoważniając wnioskodawczynię M. W. (1) do występowania do ZUS z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych w pełnej wysokości tj. w kwocie faktycznie poniesionych kosztów pogrzebu, jednak nie więcej niż 4000 zł. W tym samym dniu wnioskodawczyni podpisała umowę zlecenia pochówku z zakładem (...). Na mocy tej umowy firma (...) zobowiązała się zorganizować, na

warunkach kredytowych w zakresie wyszczególnionym na rachunku i specyfikacji, pogrzeby obu zmarłych. Końcowe rozliczenie miało nastąpić po otrzymaniu od ZUS zasiłku pogrzebowego. Jedynym zlecającym i płatnikiem za usługi była M. W. (1). W związku z tym, że Zakład zakwestionował fakturę VAT odwołująca M. W. (1) gotówką uregulowała poniesione koszty pogrzebów.

W odpowiedzi na odwołanie organ ZUS wniósł o jego oddalenie, przywołując uzasadnienie jak w decyzji. Organ wskazał ponadto, że osobą, która zgłosiła zgon zmarłej L. G. (1) do USC w T. była E. P. (1), zaś zgon J. P. B., a ponadto, że złożył do Prokuratury Rejonowej T. Centrum-Zachód w T. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez M. W. (1) w związku z wystąpieniem o zasiłki pogrzebowe po zmarłych L. G. (1), J. B. (1) i L. S..

Wyrokami z dnia 1 i 2 października 2013 r. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu zmienił skarżone decyzję przyznając wnioskodawczyni prawo do zasiłków pogrzebowych w kwocie 4 000 zł każdy.

Rozpoznając apelacje organu rentowego Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu, wyrokami z dnia 13 i 16 grudnia 2013 r., uchylił oba wyroki Sądu Rejonowego w Toruniu, wskazując w uzasadnieniach m.in., że doszło do nieważności postępowania z uwagi na nie wezwanie do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych E. P. (1) oraz P. B. (1).

Sąd ustalił, co następuje:

Właścicielami zakładu pogrzebowego Z.U.H. (...) byli wspólnicy spółki cywilnej (...). Wnioskodawczyni M. W. (1) (siostra B. S. i córka M. S.) pozostawała zatrudniona w zakładzie pogrzebowym na podstawie umowy o pracę, jako pracownik biurowy obsługujący klientów.

Standardowa obsługa klienta wykonywana przez nią polegała na przedstawieniu klientowi (który stawił się w zakładzie i okazał akt zgonu zmarłego) oferty zakładu w zakresie wzorów klepsydr, rodzajów trumien lub wieńców, utworów na trąbkę, które w trakcie pogrzebu mogą zostać wykonane. M. W. ustalała nadto z klientem inne szczegóły dotyczące ceremonii pogrzebowej, m.in. związane z obsługą pogrzebowej. Poruszano także kwestię rozliczeń, w tym również możliwości występowania przez zakład (za zlecającego) do ZUS z wnioskiem o zasiłek pogrzebowy. Jeżeli osoba zlecająca była osobą blisko spokrewnioną ze zmarłym (wstępny lub zstępny w linii prostej), wówczas zakładowi pogrzebowemu udzielano umocowania, upoważniającego go do złożenia takiego wniosku i otrzymania zasiłku bezpośrednio na rachunek bankowy firmy (...).

Jeśli pogrzeb zlecał członek dalszej rodziny (w myśl przepisów regulujących prawo do zasiłku pogrzebowego), pracownik zakładu (...) mógł - w uzgodnieniu ze zlecającym - wystąpić sam, jako osoba obca, która pokryła koszt pogrzebu do ZUS o zasiłek pogrzebowy. Możliwość taka wiązała się z przyjętą przez (...) zasadą, że przy każdym pogrzebie - niezależnie od tego kto go zlecał - usługa ta była przez zakład kredytowana, zaś rozliczenie następowało dopiero po ceremonii pogrzebowej, po otrzymaniu przez zlecającego zasiłku. M. W. uzgadniała także z osobą zlecającą, że w przypadku gdy koszty pogrzebu przekroczyły kwotę zasiłku pogrzebowego, osoba zlecająca pozostawała zobowiązana do zapłaty owej nadwyżki.

Przyjęcie przez wspólników spółki cywilnej (...) takiej praktyki rozliczania się z tytułu wykonanej usługi pogrzebowej miało na celu wyręczenie bliskich zmarłego w organizowaniu pogrzebu, jak też w załatwianiu określonych formalności.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni M. W. - k. 32-33, 84 - 86/

W dniu 28 maja 2013 roku zmarł J. B. (1). Był on osobą samotną (kawalerem); jedyną jego rodzinę w chwili zgonu stanowił syn zmarłego w 2011 r. brata, zainteresowany P. B. (1). P. B. został zawiadomiony o śmierci J. B.. Bratanek zmarłego głosił jego zgon do Urzędu Stanu Cywilnego, a następnie przystąpił do organizacji jego pogrzebu. W tym celu udał się do Z.U.H. (...) spółki cywilnej, która wcześniej zajmowała się pochówkiem jego ojca oraz (w 2013 r.) teścia. Będąc w zakładzie pogrzebowym P. B. przeprowadził rozmowę z pracownikiem (...), wnioskodawczynią M. W. (1) (blisko spokrewnioną ze wspólnikami spółki), którą znał z racji organizowania przez nią poprzednich pogrzebów

członków jego rodziny. W rozmowie z M. W. zainteresowany ustalił termin, przebieg i warunki ceremonii pogrzebowej (m.in. rodzaj trumny, potrzebę zdemontowania nagrobka i wykucia napisów, treść nekrologu, rodzaj krzyża z tabliczką itp.).

Strony poruszyły także kwestię zorganizowania pogrzebu, jego sfinansowania oraz uzyskania od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zasiłku pogrzebowego. M. W. zwróciła P. B. uwagę na możliwość upoważnienia ją do pokrycia kosztów pogrzebu do kwoty 4000 zł (tj. wartości zasiłku pogrzebowego), a także do wystąpienia we własnym imieniu do organu rentowego z wnioskiem o wypłacenie jej zasiłku pogrzebowego. Zainteresowany zgodził się na takie rozwiązanie. Zobowiązał się jednocześnie do zapłaty tej części kosztów pogrzebu, która wykraczała by poza wysokość zasiłku pogrzebowego.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie M. W. - k. 32-33, 84 - 86

odpis skrócony aktu zgonu - k. 4 akt zasiłkowych/

W dniu 31 maja 2013 r. P. B. podpisał dokument zatytułowany „Upoważnienie-zlecenie” o treści: „Ja P. B. (1) zlecam Pani M. W. (1) zorganizowanie i sfinansowanie pogrzebu śp. J. B. (1). Jeśli koszty pogrzebu przekroczyłyby kwotę zasiłku pogrzebowego zobowiązuję się do uregulowania tej nadwyżki do dwóch tygodni po ceremonii pogrzebowej. Jednocześnie upoważniam Panią M. W. (1) do występowania z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego w pełnej wysokości tj. w kwocie faktycznie poniesionych kosztów pogrzebu przez Panią M. W. (1) jednak nieprzekraczającej kwoty zasiłku pogrzebowego tj. 4 tysięcy złotych”.

Dokument ten podpisała również wnioskodawczynie. Zawarła ona nadto z firmą (...) umowę zlecenia pochówku, na podstawie której zakład (...) przyjął zorganizowanie na warunkach kredytowych w zakresie wyszczególnionym w rachunku oraz specyfikacji pogrzebu śp. J. B. (1). Zgodnie z tą umową końcowe rozliczenie finansowe kosztów pogrzebu miało nastąpić po otrzymaniu z ZUS zasiłku pogrzebowego.

/dowód: upoważnienie – k. 10

umowa – k. 11/

W dniu 31 maja 2013 r. odbył się pogrzeb P. B. (1). Łączny koszt pogrzebu wyniósł kwotę 5125 zł. Objął on: cenę trumny (1650 zł), koszt obsługi pogrzebu (1.500 zł, tj. udział 5 żałobników - po 150 zł, karawan do transportu trumny - 750 zł), cenę krzyża z tabliczką (150 zł), koszt zakupu klepsydry (75 zł), wykopania i zasypanie grobu (570 zł), demontażu i montażu nagrobka na cmentarzu (400 zł), dokucia liter na nagrobku (600 zł), wykonanie utworu na trąbce (180 zł).

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie M. W. - k. 32-33, 84 - 86

faktura VAT ze specyfikacją k. 9-10 akt zasiłkowych/

W dniu 16 maja 2013 roku zmarła L. G. (1), osoba samotną, wdową, nie posiadającą dzieci. Osobą najbliższą dla niej była jej siostra, jednocześnie matka zainteresowanej E. P. (1). Zainteresowana zgłosiła zgon L. G. w USC w Ś., a następnie udała się w dniu 18 maja 2013 roku do zakładu (...). W rozmowie z wnioskodawczynią E. P. wybrała poszczególne elementy ceremonii pogrzebowej (w tym m.in. trumnę, kwiaty, utwór na trąbkę). E. P. zwróciła się także do M. W. z prośbą, by ta zajęła się wszelkimi formalnościami, w tym również związanym z uzyskaniem zasiłku pogrzebowego. Podobnie jak P. B., zainteresowana podpisała - wspólnie z M. W. - dokument „upoważnienie-zlecenie”, a także zobowiązała się do uiszczenia kwoty przewyższającej wysokość zasiłku pogrzebowego (w sytuacji, w której łączny koszt pogrzebu przekroczyłby tę wartość). Również w tym przypadku M. W. zawarła ze (...) spółki (...) umowę cywilnoprawną, w ramach której zobowiązała się do zapłaty kosztów pogrzebu, po otrzymaniu z ZUS zasiłku pogrzebowego.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie M. W. - k. 32-33, 84 - 86

upoważnienie zlecenie - k.16 akt IV U 36/14

umowa zlecenia - k.17 IV U 36/14

odpis skrócony aktu zgonu - k. 10 akt zasiłkowych/

W dniu 18 maja 2013 r. odbył się pogrzeb zmarłej L. G. (1). Na koszty tego pogrzebu wynoszące łącznie 6800 zł, złożyły się następujące wydatki: cena trumny (1700 zł), koszt obsługi pogrzebu w kwocie 1840 zł (koszt udziału 5 żałobników, karawan do transportu trumny, dojazd 2 karawanów do miejsca pochówku), cena krzyża z tabliczką (150 zł) oraz klepsydry (50 zł), przewóz zwłok ze Ś. do T. do chłodni (470 zł), worek do zwłok (70 zł), opłata za dom pogrzebowy (350 zł, na co składał się koszt przyjęcia zwłok do chodni, ubranie i ułożeniu zwłok do trumny), wiązanka na trumnę (150 zł), 3 wieńce po 200 zł każdy, wieniec za kwotę 250 zł, koszt wykonania utworu na trąbkę (300 zł), przewóz zwłok z T. do K. (470 zł), zakup kompletu odzieży dla zmarłej (400 zł).

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni M. W. - k. 32-33, 84 - 86

faktura VAT ze specyfikacją - k. 9-10 akt IV U 36/14/

Oboje zainteresowani zapłacili po ceremoniach pogrzebowych kwoty stanowiące różnice między rzeczywistymi kosztami pogrzebu oraz wartości zasiłku pogrzebowego; P. B. przekazał na rzecz (...) sumę 1125 zł, natomiast E. P. - kwotę 2800 zł. Osoby te podpisały także oświadczenia, w których potwierdziły, że Z.U.H. (...) zorganizował ceremonię pogrzebową, i że usługa ta została wykonana zgodnie z fakturą i specyfikacją.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni M. W. - k. 32-33, 84 - 86

oświadczenie - k. 15 i k. 18 akt IV U 36/14/

W ramach organizacji oraz rozliczenia kosztów pochówku M. W. zajęła się przygotowaniem dokumentacji dla organu rentowego, a także wypełnieniem i złożeniem wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Po uzyskaniu kwoty zasiłku wnioskodawczyni zamierzała przenieść pieniądze na rachunek bankowy Z.U.H. (...).

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni M. W. - k. 32-33, 84 - 86/

W dniach 21 maja i 3 czerwca 2013 r. wnioskodawczyni złożyła w organie rentowym wnioski o wypłatę zasiłków pogrzebowych z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu J. B. i L. G., dołączając do nich m.in. faktury, specyfikacje kosztów pogrzebu oraz dokument potwierdzające dokonanie dopłat do pogrzebów.

Decyzjami z dnia 25 czerwca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił jej prawa do zasiłków pogrzebowych, wskazując jako podstawę prawną art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu decyzji, wskazano m.in., że wątpliwości organu rentowego wzbudził fakt, że są to kolejne wnioski o wypłatę zasiłku po osobie niespokrewnionej. W dniu 17 czerwca 2013 roku wnioskodawczyni osobiście stawiła się w ZUS i oświadczyła, że jako pracownik zakładu pogrzebowego, który zajmował się pogrzebem występowała ona, jako wnioskodawca o zasiłek pogrzebowy zamiast dalszej rodziny, która nie chciała składać wniosku w zakładzie. Ponadto, oświadczyła, że dokona przelewu na konto zakładu pogrzebowego w wysokości wypłaconego zasiłku pogrzebowego po otrzymaniu go z ZUS. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, wskazujące, że wnioskodawczyni nie jest osobą, która pokryła koszty pogrzebu zmarłych, a tylko osobą, na którą wystawiono faktury VAT, organ rentowy postanowił jak w sentencji decyzji.

/dowód: decyzje – k. 1 akt zasiłkowych/

Do dnia 23 kwietnia 2014 r. P. B. (1) oraz E. P. (1) nie złożyli wniosków o przyznanie im prawa do zasiłku pogrzebowego, z racji poniesienia części kosztów pogrzebów J. B. oraz L. G.. Osoby te nie zamierzały nadto domagać się w przyszłości owych świadczeń w jakimkolwiek zakresie.

/okoliczność bezsporna/

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie ustalono na podstawie okoliczności bezspornej, dokumentów, których autentyczności nie podważała żadna ze stron, a także zeznań wnioskodawczynie M. W., którym Sąd dał wiarę z racji ich spójności, logiczności oraz niesprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym.

W świetle zebranych dowodów nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczynie zlecono zorganizowanie pochówków P. B. oraz L. G.. Nie można kwestionować również tego – z uwagi m.in. na treść przedłożonych dokumentów – że osoby te faktycznie zmarły oraz zostały pochowane zgodnie z katolickim rytuałem, zaś ceremonia ich pogrzebów została przygotowana i zrealizowana przez Zakład Usług (...), w sposób wyszczególniony w specyfikacji. Poza sporem pozostaje nadto fakt, że – z racji zorganizowania obu tych pogrzebów – zainteresowanie do chwili obecnej zwrócili jedynie koszt pogrzebów przewyższający wartość zasiłku pogrzebowego, tj. J. B. zapłacił kwotę 1125 zł, zaś E. P. – 2800 zł.

Przechodząc do oceny zasadności wniesionych przez wnioskodawczynię odwołań wypada zauważyć, że prawo do zasiłku pogrzebowego zostało uregulowane przez przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. w Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm. - zwanej dalej „ustawą”). Zgodnie z przepisem art. 77 ust. 1 ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: 1) ubezpieczonego, 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę, 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania, 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt. 1 i 2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu (art. 78 ust. 1 ustawy). W razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4, pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80, tj. niż kwota 4000 zł (art. 79 ust. 1 ustawy).

Z przytoczonych wyżej przepisów wynika, że wypłata danej osobie zasiłku pogrzebowego ma na celu zwrócenie tej osobie poniesionych przez nią kosztów pogrzebu. Przepisy ustawy nie precyzują jednak, które z kosztów ponoszonych w związku ze śmiercią i pochówkiem danej osoby – wydatkowane przez osobę, do której odnosi się przepis art. 79 ust. 1 ustawy – mogą zostać zrekomensowane poprzez wypłatę zasiłku pogrzebowego. Nie wskazują zatem jakie znacznie winno się nadać sformułowaniu „koszty pogrzebu”, jaki jest jego zakres przedmiotowy. Z tego też względu przyjmuje się, że przy wyjaśnieniu tej kwestii należy posiłkowo odwoływać się do dorobku judykatury i doktryny, powstałego na tle stosowania przepisów kodeksu cywilnego posługujących się identycznym sformulowaniem (tj. przepisów art. 446 i art. 922 k.c.). Zwraca się zatem uwagę, że koszty pogrzebu (w rozumieniu wskazanych przepisów) obejmują wydatki odpowiadające zwyczajom panującym w środowisku, do którego zmarły należał. Zwyczaje przyjęte w danym środowisku rozumie się jako zwykle ponoszone wśród określonego kręgu podmiotów koszty związane z pochowaniem zmarłego.

Do kosztów tych zalicza się zatem, przykładowo, koszty nabycia trumny oraz odzieży żałobnej, przewozu zwłok, koszty samej ceremonii pogrzebowej, zakupu kwiatów i wieńców, zorganizowania stypy, a nawet wystawienia nagrobka (por. K. Antonów, M. Bartnicki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2007, uwaga 1 do art. 78; zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2007 r., V CSK 459/06, LEX nr 277273; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1988 r., III CZP 86/88, OSNCP 1989/12/201; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1982, II CR 556/81, Monitor Prawniczy 2001/8 str. 467; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1969 r., II PR 641/68, OSNC 1970/2/33). Z uwagi na korzystanie przez oba akty prawne (tj. przepisy ustawy i przepisy k.c.) z identycznego sformułowania („koszty pogrzebu”) winno się mieć na uwadze ten pogląd przy wykładni przepisu art. 77 i n. ustawy.

Przy identyfikacji kosztów zawierających się w pojęciu „koszty pogrzebu” należy także sięgnąć do przepisów aktów prawnych przyznających prawo do zasiłku pogrzebowego w razie pogrzebu osób przynależących do poszczególnych

kategorii osób ubezpieczonych tj. § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie płatności uposażenia i innych należności pieniężnych oraz warunków pokrywania przez wojsko kosztów pogrzebu żołnierzy niezawodowych, Dz. U. Nr 108 poz. 1145; § 7 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu dokumentowania uprawnień do zasiłków pogrzebowych oraz warunków i trybu pokrywania pogrzebu żołnierzy zawodowych, Dz. U. Nr 71 poz. 652; § 2 pkt 1 rozporządzenia z dnia 20 czerwca 2002 r. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie warunków pokrywania kosztów pogrzebu funkcjonariusza Straży Granicznej ze środków właściwego organu Straży Granicznej oraz określenia członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy, Dz. U. Nr 86 poz. 791; § 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia z dnia 13 listopada 2003 r. Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2003 r. w sprawie warunków pokrywania kosztów pogrzebu funkcjonariusza Służby Więziennej ze środków właściwej jednostki organizacyjnej Służby Więziennej oraz określenia członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy, Dz. U. Nr 206 poz. 2006).

Przepisy te wymieniają jako koszty refundowane w ramach tego świadczenia m.in. koszty ogłoszenie nekrologu w prasie, przeprowadzenia ceremonii pogrzebowej, zakupu wieńca lub/i kwiatów, zakupu miejsca pochówku, trumny (lub urny) oraz koszt postawienia nagrobka. Ze względu na powtarzalność tych wydatków w przepisach poszczególnych aktów prawnych powinno się - stosując reguły wykładni systemowej - przy ustalaniu znaczenia wyrażenia „koszty pogrzebu” (w rozumieniu przepisów art. 77 do 80 ustawy) korzystać również z tych szczególnych uregulowań.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sytuacji trzeba zwrócić uwagę na to, że każdy z poniesionych w ramach obu pogrzebów wydatków winno się uważać za celowy i zasadny, jak też odnoszący się do czynności, które – ze względu na panujące w polskiej społeczności obyczaje dotyczące organizacji ceremonii pogrzebowej oraz pochówku – pozostają objęte ogólnym pojęciem „pogrzebu” (w znaczeniu nadanym przez przepisy art. 77 i n. ustawy), a tym samym stanowią elementy tak rozumianego pogrzebu. Powszechne wydatki w takich sytuacjach stanowi przecież zakup trumny, krzyża z tabliczką, klepsydry, czy też poniesienie kosztów związanych z obsługą pogrzebu (m.in. udział żałobników, najęcie karawanu, opłacenie domu pogrzebowego, koszty przewozu zwłok). Za czynność typową uznać również trzeba przygotowanie zwłok do pochówku, w tym zakup w miarę eleganckiego, odpowiedniego do wymogów danej sytuacji, ubrania dla nieboszczyka, w który będzie odziany m.in. podczas wystawienia ciała w domu pogrzebowym. Pewnym zwyczajem staje się także wykonanie utworu okolicznościowego (zazwyczaj na trąbce) na cmentarzu, stanowiącego odpowiednią oprawę dla prowadzonej ceremonii pogrzebowej.

Nie można nadto zgłaszać zastrzeżeń do kosztów przygotowania grobu (wymagającego niekiedy demontażu i ponownego montażu nagrobka), czy też zakupu kwiatów, które umieszcza się na mogile. Wprawdzie przy organizacji pogrzebu L. G. zainteresowana E. P. zamówiła aż 4 wieńce, jednak należy to usprawiedliwić tym, że zgodnie z panującymi w tym względzie zwyczajami przyjęte zostało, że na kurhanie znajduje się kilka wieńców (nie zaś tylko jeden). Pochodzą one z reguły od różnych osób (od członków rodziny zmarłego, znajomych, współpracowników, członków organizacji do której zmarły przynależał itp.), jednak trzeba pamiętać o tym, że zmarła L. G. była osobą samotną, w podeszłym wieku. Nie można w takiej sytuacji oczekiwać, by w pogrzebie uczestniczyły osoby inne niż najbliższa rodzina oraz wąskie grono znajomych. Spodziewana ilość ewentualnych żałobników, którzy mogli wziąć udział w ceremonii pogrzebowej, nie gwarantowała zatem tego, że na mogile zostaną złożone inne wieńce, niż zamówione w firmie (...).

Nie należy także twierdzić, że normy obyczajowe lub jakikolwiek zwyczaj zakazują nabycie przez jedną osobę więcej niż 1 wieńca pogrzebowy. Sąd nie spotkał się z takimi obyczajami, zaś organ rentowy na nie się nie powołał (jak też nie starał się wykazać ich istnienia). Trzeba pamiętać, że złożenie kwiatów lub wieńca na kurhanie ma przede wszystkim symboliczny wymiar. W ten sposób żałobnicy pragną upamiętnić osobę zmarłą oraz okazać swój żal po stracie tej osoby. Za zrozumiałe trzeba w tej sytuacji uważać to, że pewną miarą bólu po śmierci danej osoby będzie m.in. to jak okazały i kosztowny będzie bukiet kwiatów lub wieńca złożony na grobie, jak również ilość kwiatów/wieńców jakie określony żałobnik zamierza nabyć. Jest to przy tym niejednokrotnie kwestia indywidualnej wrażliwości

i emocjonalności, nie zaś przejaw pewnych wypracowanych, utrwalonych w danym środowisku reguł obyczajowych lub zasad.

Sąd nie miał również podstaw do kwestionowania poniesionych kosztów ze względu na ich wielkość. Trzeba przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że przepisy ustawy nie przewidują żadnych ograniczeń co do wysokości poszczególnych wydatków mieszczących się w zbiorczym pojęciu kosztów pogrzebu. Takiej kwotowej limitacji nie można także wywodzić z samego sformułowania „koszty pogrzebu”. Za koszty te trzeba uważać kwoty wydatkowane w związku z podjęciem określonych czynności stanowiących zwyczajowo przyjęte elementy ceremonii pogrzebowej, niezależnie od tego jaki koszt z tego tytułu poniesiono. Sformułowanie to narzuca zatem jedynie pewne ograniczenie rodzajowe, nie zaś kwotowe. Granice finansowej odpowiedzialności organu rentowego wyznacza wyłącznie suma zasiłku pogrzebowego.

Organ rentowy zwraca zatem koszty pogrzebu w kwocie nie wyższej jednak niż wartość zasiłku pogrzebowego. Powyższy limit pieniężny odnosi się do ogólnych, łącznych kosztów pogrzebu, nie zaś do poszczególnych, jednostkowych wydatków, który na te koszty pogrzebu się składają. Organ rentowy nie powinien tym samym, powołując się na omawiane przepisy, dokonywać redukcji poszczególnych kosztów pogrzebu (uznając je np. tylko do pewnej sumy), lecz może co najwyżej odmówić stronie rekompensaty tych kosztów pogrzebu, które wykraczają poza należną kwotę zasiłku pogrzebowego.

Nie można jednocześnie w tym względzie odwoływać się do stanowiska formułowanego na kanwie przepisów kodeksu cywilnego, według którego koszty pogrzebu nie powinny być kosztami nadmiernymi. Pogląd ten w odniesieniu do wybranych przepisów kodeksu cywilnego trzeba uważać za zasadny. Jednakże winno się równolegle zwrócić uwagę na pewne odrębności, które przemawiają przeciwko jego transponowaniu na grunt przepisów omawianej ustawy. Przepisy kodeksu cywilnego (art. 446 § 1, art. 908 § 1, art. 922 § 3 k.c.) obligują określone osoby do poniesienia lub zwrotu kosztów pogrzebu, bez jednoczesnego zakreszenia jakichkolwiek granic kwotowych lub jakiegokolwiek innego zawężenia tych wydatków pod względem rodzajowym lub majątkowym (np. poprzez wskazanie kryteriów w oparciu, o które możliwe stanie się wskazanie kosztów pogrzebu lub ich wartości). Dlatego też konieczne stało się - by nie doszło do eskalacji tych kosztów i nadmiernego (niezgodnego ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego przepisu) obciążania osoby zobligowanej - wprowadzenie w drodze doktrynalnych rozważań pewnych ograniczeń, które nie wynikają z literalnego brzmienia samych przepisów.

Potrzeby takiej pozawerbalnej wykładni nie ma natomiast w odniesieniu do przepisów ustawy. W tym bowiem wypadku ustawodawca sam wyznaczył limit kwotowy kosztów pogrzebu, w obrębie którego musi się zmieścić strona uprawniona, jeśli zamierza otrzymać pełną ich refundację. Przyjęciu takiego zapatrywania nie stoi na przeszkodzie analiza regulacji poprzedzających przepisy ustawy. Również bowiem w poprzednio obowiązujących aktach prawnych ustawodawca posługiwał się podobną konstrukcją zasiłku pogrzebowego i analogicznym ograniczeniem kosztów pogrzebu (zob. art 50 do art. 52 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; art. 49 do art. 52 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; art. 61 do art. 62 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; art. 108 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym).

Przechodząc do oceny zasadności żądania wnioskodawczyni (osoby obcej wobec zmarłych P. B. i L. G.) przyznania jej prawa do zasiłków pogrzebowych, należy zauważyć, że za powszechną praktykę uznać należy otrzymywanie przez zakłady pogrzebowe zapłaty za świadczone usługi, już po odbyciu się organizowanych przez nie pogrzebów, a nie przed ich przeprowadzeniem. Wiąże się to ze specyfiką samego pochówku, który ma miejsce zazwyczaj 2-3 dni po śmierci (często naglej i nieprzewidzianej) danej osoby, a więc wtedy, gdy osoby jej najbliższe – zlecające z reguły pochówek – intensywnie przeżywają jej zgon, a tym samym koncentrują się na innych kwestiach, niż zebranie środków majątkowych, przeznaczonych na wydatki (niekiedy dość wysokie) związane z pogrzebem. Niejednokrotnie, osoby zlecające pochówek są w stanie pokryć wszystkie koszty pogrzeby dopiero z chwilą otrzymania zasiłku pogrzebowego, a więc świadczenia przeznaczonego w istocie na ten właśnie cel.

Z tego też względu, osoby zlecające pochówki dość często występują z wnioskami o zasiłek pogrzebowy do organu rentowego jeszcze przed faktycznym pokryciem kosztów pogrzebu (a jedynie po zaciągnięciu z tego tytułu pewne zobowiązanie), mimo, że do wniosku takiego dołączają oświadczenie, że takie koszty pokryła. Praktyki tej nie należy jednak podważać. Wypada bowiem zauważyć, że samo zobowiązanie się do uiszczenia danych kosztów, przy równoczesnym spełnieniu usługi, rodzi już po stronie zakładu pogrzebowego roszczenie o zapłatę. Ma on zatem możliwość wytoczenia powództwa zmierzającego do wymuszenia na zleceniodawcy zapłaty za wykonaną usługę. Odroczenie terminu zapłaty, znane przecież prawu cywilnemu (zwłaszcza przy umowach konsensualnych, gdzie dla ważności więzi prawnej wystarczy zaciągnięcie zobowiązania), nie oznacza, że nie można danej osoby postrzegać jako zobowiązanej do ponoszenia kosztów, zwłaszcza gdy przy zobowiązaniach wzajemnych druga strona wykonała swoją powinność. Już z chwilą zawarcia danej umowy osoba taka staje się dłużnikiem świadczeniobiorcy (zobligowaną do zapłaty), zaś ustalenie terminu zapłaty stanowi w istocie kwestię drugorzędną.

Gdyby przy tym zaaprobować stanowisko organu rentowego, wielu wnioskujących nie otrzymałoby zasiłku pogrzebowego, z tego względu, że na dzień składania wniosku nie ponieśli kosztów, które zostały skredytowane przez zakład pogrzebowy. Prowadziłoby to niekiedy, w przypadku osób ubogich do sytuacji patowej. Osób tych, bez wsparcia ze strony ZUS (w postaci zasiłku pogrzebowego) nie byłoby stać na pokrycie kosztów pogrzebu, a bez uprzedniego uiszczenia takich wydatków, nie otrzymały by one przedmiotowego świadczenia. W wielu również przypadkach, organizujący pochówek musiałby go odwlec w czasie i najpierw zaciągnąć kredyt lub pożyczkę w banku lub instytucji parabankowej, by wpłacić pieniądze na konto zakładu pogrzebowego i nie narażać się na odmowę przyznania zasiłku pogrzebowego. Klóciłoby się to nie tylko z funkcją zasiłku pogrzebowego, ale także eskalowałoby niepotrzebnie wydatki (związane np. z kosztami obsługi kredytu) i wydłużałoby czas przeprowadzenia pogrzebu, co z uwagi na wysokie koszty przechowywania zwłok oraz naturalny i szybko postępujący proces rozkładu ciała denata uznać trzeba za wysoce niepożądane.

Należy podkreślić, że pochówek osoby zmarłej (często bliskiej osobie wnioskującej) stanowi sytuację wymagającą szczególnej delikatności i taktu; rozumieć to winien również organ rentowy. Z taką też intencją trzeba wyklądać przytoczone przepisy. Omawiana norma zastrzega, oczywiście, wymóg partycypowania w kosztach pogrzebu, jednak ma ona przede wszystkim na celu ochronę osoby, która faktycznie zorganizowała pochówek (poprzez zapewnienie jej środków na ten cel). Przepis ten, nie ma natomiast służyć organowi rentowemu, który przy jego pomocy mógłby dokonywać odmowy należnego zasiłku pogrzebowego. Normy te trzeba zatem stosować w sposób jak najbardziej korzystny dla uprawnionych, obejmując nimi również sytuację, w których osoby te nie uiściły jeszcze określonych kosztów, lecz zaciągnęły dopiero w tym zakresie pewne zobowiązanie.

Opierając się na zasadach doświadczenia życiowego i normach obyczajowych, należy także zauważyć, że zmarłe osoby samotne, nie posiadające bliskiej rodziny (w rozumieniu omawianych przepisów), chowane są zwykle przez członków dalszej rodziny, którzy – choć mieli ze zmarłym znikomą kontakt – czują moralny obowiązek wypełnienia ostatniej posługi względem niego. Z uwagi jednak na obowiązki życia codziennego (m.in. konieczność zajmowania się pracą, najbliższą rodziną) dość często zlecają oni wykonanie tych czynności, osobom mającym – z racji wykonywanej profesji – większe doświadczenie w tym zakresie. Do osób takich zaliczyć trzeba niewątpliwie pracowników zakładów pogrzebowych. Obie strony odnoszą w tej sytuacji korzyść; członek dalszej rodziny nie musi samodzielnie (często nie mając o tym pojęcia) wykonywać czynności o charakterze administracyjnym czy formalnym (np. załatwianie pewnych spraw urzędowych, pozyskiwanie dowodów poniesienia kosztów itp.), zaś zakład pogrzebowy zdobywa w ten sposób klienta, czego nie sposób deprecjonować z uwagi na znaczną konkurencję w tej sferze usług.

Nie ma zarazem znaczenia dla zmarłego czy jego pogrzeb zorganizują osoby, które znał, czy też osoby dla niego obce. Do okoliczności tej nie powinien również przywiązywać wagi organ rentowy, jak też nie powinno to wpływać na przyznanie prawa do zasiłku pogrzebowego. Zarówno dalsza rodzina, jak też osoby nie spokrewnione ze zmarłym, traktuje się bowiem jako osoby obce. Wymaga także podkreślenia, że z racji oczywistej funkcji zasiłku pogrzebowego, docelowym beneficjentem tych pieniędzy staje się zakład pogrzebowy bądź też podmioty zaangażowane w organizację ceremonii pogrzebowej lub przygotowanie miejsca pochówku (np. kamieniarz wykonujący płytę nagrobną). Nie

stanowi on zatem przysporzenia majątkowego po stronie osoby wnioskującej, lecz służy wyłącznie zrekompensovaniu jej poniesionych wydatków. Zysk w tej sytuacji odnoszą jedynie osoby świadczące usługi pogrzebowe (w szerokim rozumieniu). Nie powinno się tym samym traktować jako faktu prawnie relewantnego czy daną kwotę przekazać zakładowi pogrzebowemu członek rodziny zmarłego, czy też osoba zupełnie dla niego obca (również w potocznym tego słowa znaczeniu), np. pracownik tego zakładu.

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 grudnia 2010 r. (I UK 222/10, OSNAP 2012/5-6/70), w którym stwierdził, że przepisy art. 78 - 79 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości – oprócz bliskich – także osobom obcym, bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 tej ustawy. Użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określenie „osoba” obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne. W obrębie ogólnej kategorii osób fizycznych nie zachodzi przy tym żadne pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich przed osobami obcymi; od wszystkich wymagane jest jedynie pokrycie kosztów pogrzebu. Sąd orzekający w niniejszej sprawie stanowisko to podziela i przyjmuje jako własne, zwłaszcza, że zostało ono sformułowane w podobnym stanie faktycznym (poniesienie kosztów przez kierownika zakładu pogrzebowego).

Rekapitułując, nie można zgłaszać zastrzeżeń do przyjętej przez Z.U.P. (...) praktyki przejmowania obowiązku organizacji pochówku od osób, które zlecały jego przeprowadzenie. Nie należy także wnosić zastrzeżeń do roli, jaką w organizacji obu pogrzebów odegrała wnioskodawczyni oraz przyjęciu przez nią – w stosunku do zakładu pogrzebowego – zobowiązania do uiszczenia kosztów tych pogrzebów. Pozostawanie w relacjach prawnorodzinych ze współnikami prowadzącymi zakład, czy też wykonywanie na ich rzecz pewnych czynności w ramach stosunku pracy, nie pozbawiało M. W. możliwości zawarcia umowy cywilnoprawnej, na mocy której zobligowała się do pokrycia kosztów pogrzebu.

Istniały również podstawy do zwolnienia J. B., jak też E. P. z powinności zwrotu części kosztów pogrzebu (do wysokości zasiłku pogrzebowego). W ocenie Sądu, powoływanym porozumieniem cywilnoprawnym nie można zarzucać nieważności (na mocy art. 58 lub art. 83 kc), skoro mieściły się one w granicach wyznaczonych przez przepisy kodeksu cywilnego, jak również pozostawały w zgodzie z zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie, wykluczały one powinność zapłaty przez zainteresowanych kosztów zorganizowania pogrzebów do wysokości zasiłku pogrzebowego, tj. do kwoty 4000 zł. Nawet więc gdyby Z.U.P. (...) zażądał od nich zapłaty całości poniesionych wydatków (a nie tylko nadwyżki ponad wartość zasiłku pogrzebowego), zainteresowani mogliby się częściowo zwolnić od takiej odpowiedzialności, zgodnie z art. 392 i art. 393 kc. Do zapłaty tej części kosztów pogrzebu wyłącznie zobligowana pozostawała zatem M. W..

Nie powinno się nadto twierdzić, że – skoro część kosztów pokryli sami zainteresowani (P. B. w kwocie 1125 zł, E. P. – w kwocie 2800 zł) – wnioskodawczyni winna otrzymać wyłącznie część zasiłku pogrzebowego. Wprawdzie przepis art. 78 ust. 3 ustawy stanowi, że w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot, o którym mowa w ust. 2, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi między te osoby lub podmioty - proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu, jednak – zdaniem Sądu – nie znajduje on zastosowania w omawianej sytuacji.

W piśmiennictwie zwrócono uwagę, że przy wypłacie zasiłku pogrzebowego zastosowanie znajdzie reguła prior tempore potior iure. Jeśli bowiem wypłaci się zasiłek w najwyższej możliwej kwocie (art. 80 ust. 1), kolejne osoby przedstawiające rachunki poniesionych częściowych wydatków nie otrzymają pieniędzy. Praktyczna możliwość dokonania podziału po wypłaceniu zasiłku konkretnej osobie nie będzie istniała. Uniemożliwi to chociażby oświadczenie tej osoby o spożytkowaniu zasiłku. Kwestia ewentualnej złej wiary osoby, która pobrała zasiłek (przy rozliczeniach między osobami partycypującymi w kosztach pogrzebu) może być jedynie oceniana w ewentualnym procesie cywilnym (tak K. A., M. B., Ustawa ..., uwaga 3 do art. 78).

Z poglądem tym należy się zgodzić. Trzeba bowiem zwrócić uwagę na przepis art. 81 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje. Jeżeli zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w terminie określonym

w ust. 1 było niemożliwe z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej albo z innych przyczyn całkowicie niezależnych od osoby uprawnionej, prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia pogrzebu (art. 81 ust. 2 ustawy). Z przepisów tych wywieść należy dwie istotne prawidłowości. Zasiłek pogrzebowy przysądza się wyłącznie na wniosek, nigdy zaś z urzędu. Ponadto, możliwość skutecznego złożenia takiego wniosku pozostaje obwarowana nieprzywracalnym terminem zawitym, którego przekroczenie powoduje wygaśnięcie omawianego uprawnienia.

Samo zatem poniesienie kosztów pogrzebu, obok składającego wniosek, przez inne osoby, czyni je jedynie potencjalnie, hipotetycznie uprawnionymi. Aby jednak osoby te stały się realnie uprawnione, tj. nabyły prawo do spornego zasiłku w proporcjonalnej części, muszą złożyć stosowny wniosek, przedkładając jednocześnie dokumenty potwierdzające fakt partycypowania w wydatkach związanych z organizacją danego pochówku. Nawet wiedząc o tym, że koszty poniosło kilka osób, organ rentowy nie może przy tym zakładać, że wszystkie one nabędą prawo do określonych części zasiłku. To bowiem uwarunkowane pozostaje złożeniem takiego wniosku, który wniesić może tylko osoba bezpośrednio zainteresowana. Ze względu na taką rolę wniosku, mającego walor przesłanki pozytywnej nabycia spornego uprawnienia, traktować go więc trzeba jako nie tylko część składową procedury regulującej tryb weryfikacji i wypłaty świadczenia, ale również jako jeden z materialnoprawnych wymogów jego uzyskania.

Dopóki zarazem wniosek taki nie zostanie złożony, osoby, która poniosła część kosztów pogrzebu, nie należy postrzegać jako podmiotu, do którego nawiązuje przepis art. 78 ust. 3 ustawy. Przepis ten odnosi się, zdaniem Sądu, wyłącznie do tych osób, które stały się realnie uprawnione do wspomnianego zasiłku, tzn. wobec który organ rentowy winien już dokonać podziału tego właśnie świadczenia, co – jak wcześniej wskazano – wymaga jednak złożenia przez nie stosownych wniosków. Przyjęcie natomiast, że przepis ten odnosiłby się do wszystkim partycypujących w kosztach pogrzebu – niezależnie od tego czy złożyli taki wniosek, czy też nie – prowadziłoby do sytuacji, w której organ rentowy musiałby przyznawać osobom realnie uprawnionym (tj. tym, które wniosły o zasiłek) wyłącznie część zasiłku, nawet wówczas, gdy pozostali potencjalnie uprawnieni nie wystąpili o pozostałą część świadczenia (tracąc tym samym, z upływem terminu, do tego prawo). Konsekwentnie, organ rentowy w takiej sytuacji – nawet gdy koszty pogrzebu przewyższałyby wartość zasiłku (co obligowałoby go do wypłaty świadczenia w pełnej wysokości – wypłacałby jedynie część zasiłku, stając się w pozostałym zakresie niesłusznie wzbogaconym).

Nie można jednocześnie twierdzić, że dana osoba (która jako jedyna złożyła wniosek i otrzymała część zasiłku) mogłaby, po upływie okresu przewidzianego na złożenie wniosków przez innych potencjalnie uprawnionych, domagać się wypłaty pozostałej jego części. Przede wszystkim, nie można wykluczyć, że jej drugi wniosek (o wypłatę reszty zasiłku) zostałby złożony z naruszeniem terminu przewidzianego w art. 81 ust. 1 ustawy, i już z tego względu podlegałby oddaleniu. Ponadto, organ rentowy rozpoznając pierwotny wniosek tej osoby, musiałby wydać decyzję, w której wniosek ten (o cały zasiłek pogrzebowy lub w kwocie odpowiadającej poniesionym przez nią wydatkom) oddaliłby w części, powołując się właśnie na istnienie pozostałych uprawnionych oraz potrzebę dokonania proporcjonalnego (zgodnie z art. 78 ust. 3 ustawy) podziału świadczenia. Decyzja ta po uprawomocnieniu się (tzn. staniu się decyzją ostateczną) wiązała by wówczas organ rentowy i uniemożliwiała pozytywne rozpoznanie kolejnego wniosku o to samo świadczenie (zwłaszcza, że w takim przypadku nie byłoby podstaw do wznowienia postępowania).

Odnosząc powyższe uwagi do omawianego przypadku trzeba podkreślić, że zainteresowanej E. P. termin do złożenia takiego wniosku upływnie 16 maja 2014 r., zaś P. B. – z dniem 28 maja 2014 r. Osoby te wyraźnie przy tym zadeklarowały brak woli wniesienia powyższych wniosków, a tym samym – brak zamiaru domagania się od organu rentowego wypłaty części zasiłków pogrzebowych. W najbliższym zatem okresie osoby te przestaną nawet być potencjalnie uprawnione do tego świadczenia, albowiem z upływem wskazanych terminów prawo do zasiłku im wygaśnie. Gdyby w takiej sytuacji przyznać M. W., która pozostawała zobowiązana do zapłaty (jako koszt każdego z pogrzebów) na rzecz Z.U.H. (...) kwot po 4000 zł, zasiłki jedynie w proporcjonalnej części (tj. 78 % świadczenia za pogrzeb J. B. oraz 58 % zasiłku za pogrzeb L. G.), organ rentowy stał by się wzbogacony w pozostałej części, której – choć koszty obu pogrzebów przekroczyły kwotę zasiłku – nie musiałby nikomu przekazywać.

Takiego stanu rzeczy nie można jednak zaakceptować. Nie są to bowiem środki własne organu rentowego, lecz kwoty które gromadzono sukcesywnie na kontach poszczególnych ubezpieczonych (w tym wypadku J. B. oraz L. G.), w okresach opłacania przez nie składek na ubezpieczenia społeczne, w tym ten typ ubezpieczenia, z którego wypłaca się ów zasiłek. Na taką zależność oraz źródło pochodzenia pieniędzy na wypłatę świadczenia wskazuje przede wszystkim przepis art. 77 ust. 1 pkt 1 do 3 ustawy, który jako osoby, po których śmierci dokonuje się wypłaty zasiłku, wymienia wyłącznie osoby ubezpieczone (tj. opłacające składkę przed śmiercią) lub pobierające emeryturę lub rentę (a więc wykazujące się pewnym, wcześniejszym okresem składkowym – zob. m.in. art. 27 i art. 57 ustawy). Poza tym, taka praktyka kolidowałaby z przeznaczeniem zasiłku pogrzebowego, który winien pokryć w całości (a przynajmniej do wartości samego zasiłku) poniesione przez uprawnionego koszty zasiłku. Nie powinno się zatem aprobować sytuacji, w której dana osoba wystąpiła by o zwrot kosztów pogrzebu, które poniosła w kwocie równej lub wyższej niż wartość zasiłku, a otrzymała by tylko część tego świadczenia, zaś pozostała jego część pozostała by do dyspozycji organu rentowego i nie została przekazana innym uprawnionym.

W tym stanie rzeczy, Sąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴§ 2 kpc orzekł jak w pkt. I sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono – w pkt. II sentencji wyroku – na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 2 kpc, a także a także § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. w Dz. U. z 2013 r. poz. 490).